

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z RELIGII
W SZKOLE PODSTAWOWEJ
I ETAP EDUKACYJNY

(wskazówki jak przygotować zasady oceniania)

Konstruując przedmiotowe zasady oceniania z religii proponuję uwzględnić:

1. Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce z roku 2001 w zakresie zadań nauczania religii w szkole

Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce przypomina o specyficznej roli jaką pełni katecheza w wymiarze szkolnym. We wspomnianym wymiarze podmiotem działającym jest z jednej strony Kościół, a z drugiej strony szkoła, dlatego też nauczanie religii powinno wypełniać „zarówno zadania postawione przez Kościół, jak i wybrane cele, wyznaczone przez szkołę (PDK 82).

Powyższe słowa stanowią wskazówkę dla twórcy przedmiotowych zasad oceniania z religii. Należy więc sięgnąć do zapisów podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół z 2012 r.

2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r., poz. 977) w zakresie celów kształcenia i umiejętności zdobytych przez ucznia na I etapie edukacyjnym

Dokument wskazuje cele kształcenia ogólnego w szkole podstawowej. Są to:

„1) przyswojenie przez uczniów podstawowego zasobu wiadomości na temat faktów, za sad, teorii i praktyki, dotyczących przede wszystkim tematów i zjawisk bliskich doświadczeniom uczniów;

2) zdobycie przez uczniów umiejętności wykorzystywania posiadanych wiadomości pod czas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów;

3) kształtowanie u uczniów postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie”.

W podstawie programowej odnajdziemy także umiejętności zdobywane przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego w szkole podstawowej. Są to:

„1) czytanie – rozumiane zarówno jako prosta czynność, jako umiejętność rozumienia, wykorzystywania i przetwarzania tekstów w zakresie umożliwiającym zdobywanie wiedzy, rozwój emocjonalny, intelektualny i moralny oraz uczestnictwo w życiu społeczeństwa;

2) myślenie matematyczne – umiejętność korzystania z podstawowych narzędzi matematyki w życiu codziennym oraz prowadzenia elementarnych rozumowań matematycznych;

3) myślenie naukowe – umiejętność formułowania wniosków opartych na obserwacjach empirycznych dotyczących przyrody i społeczeństwa;

4) umiejętność komunikowania się w języku ojczystym i w języku obcym, zarówno w mowie, jak i w piśmie;

- 5) umiejętność posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, w tym także dla wyszukiwania i korzystania z informacji;
- 6) umiejętność uczenia się jako sposób zaspokajania naturalnej ciekawości świata, odkrywania swoich zainteresowań i przygotowania do dalszej edukacji;
- 7) umiejętność pracy zespołowej”.

Wymagania szczegółowe ucznia kończącego klasę I i III niżej.

Jakie więc cele wyznaczone przez szkołę powinien realizować katecheta? Podstawa programowa Kościoła katolickiego w Polsce z roku 2010 przypomina, że będą to cele istotne z punktu widzenia realizacji celów katechetycznych. Sposoby realizacji celów katechetycznych Episkopat wskazuje w zalecanych warunkach realizacji.

3. Podstawę programową Kościoła katolickiego w Polsce z roku 2010 w zakresie zalecanych warunków realizacji

Podstawa programowa Kościoła katolickiego w Polsce: w zalecanych warunkach i sposobach realizacji przypomina, że katecheza musi uwzględniać właściwości etapu rozwojowego ucznia, poszukując sposobów osiągnięcia celów. Stąd też przy ustalaniu kryteriów na poszczególne oceny, warto sięgać do literatury psychologicznej i z zakresu aksjologii. Warto również poszukiwać takich opracowań, które nie tylko odnoszą się do rozwoju fizycznego dziecka, ale zgłębiają rozwój sfery duchowej małego człowieka.

4. Wybrane zagadnienia psychologiczne i aksjologiczne

Poniższe rozważania odnoszą się do rozwoju dziecka w wieku od 6 do 10 lat. W tym przedziale wiekowym uczą się dzieci na pierwszym etapie edukacyjnym – w zależności od decyzji rodziców dotyczącego rozpoczęcia realizacji obowiązku szkolnego.

Rozpoczęcie edukacji szkolnej to zmiana w życiu dziecka. Zaczyna się od niego wymagać nauki określonych obowiązków i pełnienia ról, a także umiejętności czytania, pisania i liczenia, a w przypadku lekcji religii – poznawania Boga. Dziecko w wieku 6 lat powinno opanować gramatykę i wymowę języka ojczystego, co nie jest równoznaczne z umiejętnością wypowiedziania się na tematy religijne, wiąże się to bowiem z posiadaniem pewnego zasobu słownictwa religijnego. Kontakt z katechetą w klasie pierwszej może być pierwszym (jeżeli rodzice świadomie zrezygnowali z katechezy przedszkolnej lub w przedszkolu nie zorganizowano lekcji religii) lub jedynym kontaktem dziecka z religią. Podobnie będzie przypadku, gdy rodzice deklarują się jako „wierzący, ale niepraktykujący”.

Dziecko, przybywając do szkoły z własnym bagażem doświadczeń, przemyśleń i pytań, spotyka się z nauczycielami, którzy zaczynają wpływać na sposób myślenia i widzenia świata. Spotka się także z katechetą, który będzie przybliżał Boga.

Anna Freud ten etap w życiu dziecka określiła jako „wiek sumienia”. Dziecko nabiera coraz większych umiejętności obserwacji otaczającego świata. Coraz lepiej wyraża swoje myśli, a zadając pytania, próbuje poszukiwać na nie odpowiedzi – także na pytania dotyczące Boga, wiary i moralności.

W tym wieku dziecko kształtuje własną opinię. Konfrontuje informacje przekazywane przez rodziców, nauczycieli w szkole, przekazane przez rówieśników, usłyszane w telewizji

lub też przeczytane w Internecie. Trzeba jednak pamiętać, że to rodzice są najważniejszą „wyróżnią” i to do nich uda się dziecko, gdy otrzyma informacje dotyczące w tym przypadku wiary.

W tym czasie najważniejszym obowiązkiem dziecka jest nauka. Postępy dziecka komunikuje szkoła, posługując się skalą ocen i zasadami określonymi przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w rozporządzeniu dotyczącym oceniania.

5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 sierpnia 2007 r. w sprawie warunków oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 83, poz. 562 z póź. zm.)

Dokument w rozdziale drugim wskazuje co podlega ocenianiu. Na pierwszym miejscu wymienia osiągnięcia edukacyjne, a w § 1 ust. 1 pkt 2 określa czym jest ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia: „Polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej, określonej w odrębnych przepisach, i realizowanych w szkole programów nauczania uwzględniających tę podstawę”.

Ponad to rozporządzenie podaje cele oceniania wewnątrzszkolnego. § 3 ust. 2 dokumentu otrzymał następujące brzmienie: „Ocenianie wewnątrzszkolne ma na celu:

1) informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i jego zachowaniu oraz o postępach w tym zakresie;

2) udzielanie uczniowi pomocy w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju;

3) motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu;

4) dostarczenie rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w nauce, zachowaniu oraz specjalnych uzdolnieniach ucznia;

5) umożliwienie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej”.

W kolejnym ustępie ustawodawca przypomina elementy składające się na ocenianie wewnątrzszkolne. Są to:

„1) formułowanie przez nauczycieli wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych (semestralnych) ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych;

2) ustalanie kryteriów oceniania zachowania;

3) ocenianie bieżące i ustalanie śródrocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz śródrocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, według skali i w formach przyjętych w danej szkole;

4) przeprowadzanie egzaminów klasyfikacyjnych zgodnie z § 17 ust. 7-14a;

5) ustalanie rocznych (semestralnych) ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, według skali, o której mowa w § 13 ust. 2 i § 15 ust. 3;

6) ustalanie warunków i trybu uzyskania wyższych niż przewidywane rocznych (semestralnych) ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania;

7) ustalanie warunków i sposobu przekazywania rodzicom (prawnym opiekunom) informacji o postępach i trudnościach ucznia w nauce”.

Wszystkie szczegóły dotyczące warunków i sposobu oceniania wewnątrzszkolnego zostają przez szkołę określone w statucie. Dokument ten powinien uwzględniać przepisy odnośnego rozporządzenia.

Dokument mówi w kolejnym paragrafie (czwartym) o powinności nauczyciela, jaką jest informowanie na początku roku szkolnego uczniów i ich rodziców o:

„1) wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych (semestralnych) ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania;

2) sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów;

3) warunkach i trybie uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej (semestralnej) oceny klasyfikacyjnej z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych”.

Oceny mają charakter jawny dla ucznia i jego rodziców, o czym przypomina paragraf piąty w ustępie pierwszym, dlatego też na wniosek ucznia lub jego rodziców, nauczyciel zobowiązany jest do uzasadnienia ustalonej oceny. Sposób uzasadnienia zawiera statut szkoły. Również na wniosek uczeń lub jego rodzice mają prawo wglądu do prowadzonej przez nauczyciela dokumentacji związanej z ocenianiem.

Warto też przypomnieć brzmienie paragrafu 6 rozporządzenia, gdyż traktuje on o indywidualizacji pracy nauczyciela, odnosząc się nie tylko do obowiązkowych zajęć edukacyjnych, ale i do dodatkowych zajęć edukacyjnych. Oto jego brzmienie:

„§ 6. 1. Nauczyciel jest obowiązany indywidualizować pracę z uczniem na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, odpowiednio do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.

1a. Nauczyciel jest obowiązany dostosować wymagania edukacyjne, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 1, do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia:

1) posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – na podstawie tego orzeczenia oraz ustaleń zawartych w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym, opracowanym dla ucznia na podstawie przepisów w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych albo przepisów w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach;

2) posiadającego orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania – na podstawie tego orzeczenia;

3) posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub inną opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej – na podstawie tej opinii;

4) nieposiadającego orzeczenia lub opinii wymienionych w pkt 1–3, który objęty jest pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole – na podstawie rozpoznania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych

ucznia dokonanego przez nauczycieli i specjalistów, o którym mowa w przepisach w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach”.

O czym jeszcze przypomina ustawodawca? § 11 ust. 1 dotyczy klasyfikacji śródrocznej, która „polega na okresowym podsumowaniu osiągnięć edukacyjnych ucznia z zajęć edukacyjnych, określonych w szkolnym planie nauczania, i zachowania ucznia oraz ustaleniu – według skali określonej w statucie szkoły – śródrocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i śródrocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania”, a ustęp 4 odnosi się do klasyfikacji końcoworocznej i otrzymał brzmienie: „Klasyfikacja roczna w klasach I-III szkoły podstawowej polega na podsumowaniu osiągnięć edukacyjnych z zajęć edukacyjnych i zachowania ucznia w danym roku szkolnym oraz ustaleniu jednej rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych i rocznej oceny klasyfikacyjnej zachowania, zgodnie z § 13 ust. 3 i § 15 ust. 4”.

O konieczności komunikowania planowanych ocen przypomina § 11 w ustępie 9. „Przed rocznym (semestralnym) klasyfikacyjnym zebraniem plenarnym rady pedagogicznej nauczyciele prowadzący poszczególne zajęcia edukacyjne oraz wychowawca klasy są obowiązani poinformować ucznia i jego rodziców (prawnych opiekunów) o przewidywanych dla niego rocznych (semestralnych) ocenach klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych i przewidywanej rocznej ocenie klasyfikacyjnej zachowania, w terminie i formie określonych w statucie szkoły”. Tak więc i nauczyciel religii zobowiązany jest do podania informacji dotyczących przewidywanych ocen z religii, chociaż ta ocena nie ma wpływu na promocję zgodnie z brzmieniem § 12. 2: „Śródroczne i roczne (semestralne) oceny klasyfikacyjne z dodatkowych zajęć edukacyjnych ustalają nauczyciele prowadzący poszczególne dodatkowe zajęcia edukacyjne. Roczna (semestralna) ocena klasyfikacyjna z dodatkowych zajęć edukacyjnych nie ma wpływu na promocję do klasy programowo wyższej (na semestr programowo wyższy) ani na ukończenie szkoły”.

Oceny w szkole komunikuje się zgodnie ze skalą określoną w statucie szkoły i zgodnie z § 13, ustęp 2: „Roczne (semestralne) oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych, począwszy od klasy IV szkoły podstawowej, ustala się w stopniach według następującej skali:

- 1) stopień celujący – 6;
- 2) stopień bardzo dobry – 5;
- 3) stopień dobry – 4;
- 4) stopień dostateczny – 3;
- 5) stopień dopuszczający – 2;
- 6) stopień niedostateczny – 1

oraz ustęp 3: „W klasach I–III szkoły podstawowej śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych są ocenami opisowymi”.

O możliwości wystawienia oceny decyduje także obecność ucznia na zajęciach. Sytuację, która uniemożliwia klasyfikację opisuje § 17: „1. „Uczeń może nie być klasyfikowany z jednego, kilku albo wszystkich zajęć edukacyjnych, jeżeli brak jest podstaw do ustalenia śródrocznej lub rocznej (semestralnej) oceny klasyfikacyjnej z powodu

nieobecności ucznia na zajęciach edukacyjnych przekraczającej połowę czasu przeznaczanego na te zajęcia w szkolnym planie nauczania.

2. Uczeń nieklasyfikowany z powodu usprawiedliwionej nieobecności może zdawać egzamin klasyfikacyjny.

3. Na wniosek ucznia nieklasyfikowanego z powodu nieusprawiedliwionej nieobecności lub na wniosek jego rodziców (prawnych opiekunów) rada pedagogiczna może wyrazić zgodę na egzamin klasyfikacyjny”.

Autorzy dokumentu przypominają, że zgodnie z § 20. 4a. rozporządzenia: „Uczniowi, który uczęszczał na dodatkowe zajęcia edukacyjne lub religię albo etykę, do średniej ocen, o której mowa w ust. 4, wlicza się także roczne oceny uzyskane z tych zajęć.” Ważne staje się więc rzetelne przygotowanie kryteriów ocen z religii, by ocena na świadectwie nie była traktowana tylko wyłącznie jako „narzędzie” podwyższania średniej ucznia.

Powyższe przepisy odnoszą się do oceniania z przedmiotów ogólnokształcących. W przypadku oceniania z religii ustawodawca odsyła zainteresowanych do odrębnych przepisów: § 1 ust. 5 „zasady oceniania z religii (etyki) regulują odrębne przepisy”. Gdzie ich szukać? Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski wypowiedziała się wielokrotnie na temat oceniania. Podstawą do oceniania jest Dyrektorium Katechetyczne Kościoła Katolickiego w Polsce z roku 2001.

6. Dyrektorium Katechetyczne Kościoła Katolickiego w Polsce z roku 2001 w zakresie oceniania

„Podstawą wystawiania oceny szkolnej w nauczaniu religii jest wiedza ucznia, jego umiejętności, a także aktywność, pilność i sumiennność. Nie powinno się natomiast oceniać za udział w praktykach religijnych. Należy bowiem przyjąć zasadę, obecną też w katechezie parafialnej przed 1990 rokiem, że życie religijne jest przedmiotem osądu sumienia dokonywanego wobec Boga” (PDK 83). Episkopat wskazuje więc obszary oceniania na lekcjach religii. Te obszary zostały przeze mnie wskazane w ogólnych kryteriach na poszczególne oceny (zob. poniżej).

Na podstawie Dyrektorium Komisja Wychowania Katolickiego KEP opracowała „Zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych z religii rzymsko-katolickiej w szkołach”.

7. Zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych z religii

Na stronie internetowej www.katecheza.episkopat.pl w minionych latach zostały zamieszczone informacje dotyczące oceniania, a także opracowania odnoszące się do kryteriów oceniania z religii. Zamieszczone materiały miały charakter wspomagający.

W roku 2008 Konferencja Episkopatu Polski zaaprobowwała „Zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych z religii rzymsko-katolickiej w szkołach”, dokument z dnia 25 sierpnia 2008 r. nr KWEP-C-464/08. Został on wzorowany na Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 sierpnia 2007 r. w sprawie warunków oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 83, poz. 562 z póź. zm.). Stanowi przepisy szczegółowe wynikające z autonomii Kościoła opisanej w Dyrektorium katechetycznym Kościoła katolickiego w Polsce z roku 2001 oraz z Rozporządzeniu Ministra

Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z 1992 Nr 36, poz. 155 z póź. zm.).

8. Podsumowanie

Co może pomóc w dobrym ocenianiu? Oprócz modlitwy za swoich uczniów, proponuję przypomnienie kilku „oczywistości”:

Cechy uczniów – uczniowie stanowią „mieszankę”. Pochodzą z różnych środowisk i mają różne doświadczenia religijne: od bogatego życia religijnego do pochodzenia z rodzin „obojętnych” czy „letnich”, a także niewierzących.

Rodzice – są pierwszymi „katechetami”, pierwszymi świadkami wiary. Dziecko poznaje Boga w swojej rodzinie. Rozpoczyna naukę religii w szkole, mając ukształtowany obraz Boga i wspólnoty Kościoła.

Organizacja pracy w klasie – zajęcia powinny być tak zorganizowane, by wspomagać kreatywność dziecka. Zalecana jest praca w grupach.

Dyscyplina – wszystkie działania odbywają się w klasie.

Pochwały – dajemy często pochwały za dobre osiągnięcia.

Odpowiedzialność – dzieciom należy powierzać obowiązki w sali lekcyjnej.

Wymagania – jasno określona wiedza oraz umiejętności i postawy.

Kryteria ocen – mają charakter kumulatywny, tzn. aby otrzymać ocenę wyższą, należy spełnić wymagania określone na ocenę niższą. Są jawne dla uczniów i ich rodziców.

Planowanie pracy – zakłada znajomość podstawy programowej katechezy, programu do nauczania religii oraz podręczników przeznaczonych dla danego etapu edukacyjnego. Zakłada także znajomość podstawy programowej kształcenia ogólnego na pierwszym etapie edukacyjnym.

Ocenianie – należy uwzględnić możliwości intelektualne ucznia. Ocenianie pełni funkcję wspierającą. Nauczyciel powinien wskazać:

- co podlega ocenie
- w jaki sposób uczeń powinien uzupełnić braki
- w jakim czasie należy uzupełnić braki
- sposoby gromadzenia informacji o uczniu.

Przedmiotowe zasady oceniania – nie mogą być sprzeczne ze statutem szkoły.

Opracowanie dotyczące przedmiotowych zasad oceniania z religii z religii na I etapie edukacyjnym jest jedynie propozycją. Zostało przeze mnie pomyślane jako kompendium wiedzy z zakresu oceniania w szkole uwzględniające szczególną sytuację religii, której nauczanie regulują dokumenty państwowe i kościelne. Najważniejsze jest dogłębne poznanie uczniów i dążenie, by nauczanie religii w szkole z jednej strony prowadziło do wiary dojrzałej, a drugiej by oceny rzetelnie komunikowały stan wiedzy religijnej ucznia i jego umiejętności, a także aktywność, pilność i sumienność.

Ustalenie wymagań programowych w obrębie poszczególnych poziomów

oraz zastosowanie ich w określonych ocenach osiągnięć uczniów

Ocena CELUJĄCA

- **Wiedza** – uczeń opanował wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą. Posiada zasób wiadomości określonych w programie nauczania religii w danej klasie. Ponadto biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami, proponując rozwiązania sytuacji związanych z życiem religijnym. Pogłębia wiadomości, uczestnicząc w zajęciach koła religijnego.
- **Umiejętności** – uczeń wszystkie zadania na lekcjach wykonuje samodzielnie. Pomaga innym w rozwiązywaniu zadań na lekcji i poza nią.
- **Aktywność** – uczeń wyróżnia się aktywnością na lekcjach. Uczestniczy w konkursach szkolnych, międzyszkolnych. Angażuje się w różne zadania na lekcjach, np. czytanie lub z własnej inicjatywy czyta, śpiewa na mszach świętych, nabożeństwach okolicznościowych i wykonuje inne zadania w parafii lub na rzecz środowiska lokalnego, np. poprzez działania o charakterze wolontariackim.
- **Pilność i sumiennosc** – Prace posiadają walor estetyczny i spełniają kryteria określone przez nauczyciela. Wzorcowo prowadzi zeszyt przedmiotowy oraz zeszyt ćwiczeń.

Ocena BARDZO DOBRA

- **Wiedza** – uczeń opanował wszystkie wymagania na ocenę dobrą. Posiada zasób wiadomości określonych w programie nauczania religii w danej klasie.
- **Umiejętności** – uczeń samodzielnie rozwiązuje skomplikowane zadania na lekcjach.
- **Aktywność** – uczeń zgłasza się na lekcjach. Angażuje się w różne zadania na lekcjach.
- **Pilność i sumiennosc** – uczeń odrabia wszystkie prace domowe. Posiada zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń i podręcznik. Samodzielnie odrabia prace domowe. Prace spełniają kryteria określone przez nauczyciela.

Ocena DOBRA

- **Wiedza** – uczeń opanował wszystkie wymagania na ocenę dostateczną. Bezbłędnie definiuje pojęcia; opowiada o wydarzeniach opisanych w Piśmie Świętym i związanych z rokiem liturgicznym.
- **Umiejętności** – uczeń modli się samodzielnie. Rozwiązuje samodzielnie niezbyt skomplikowane zadania na lekcjach. Samodzielnie wykonuje zadania. Pracuje w grupie.
- **Aktywność** – uczeń zgłasza się na lekcjach. Posługuje się poprawną terminologią.
- **Pilność i sumiennosc** – uczeń odrabia prace domowe samodzielnie. Nie popełnia błędów. Prowadzi zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń i posiada na lekach

podręcznik, z którego korzysta. Prace domowe nie zawsze spełniają kryteria określone przez nauczyciela.

Ocena DOSTATECZNA

- **Wiedza** – uczeń opanował wszystkie wymagania na ocenę dopuszczającą. Własnymi słowami tłumaczy pojęcia poznane na lekcji religii. W wypowiedziach pojawiają się błędy wymagające korekty katechety.
- **Umiejętności** – uczeń śpiewa z innymi pieśni i piosenki religijne. Nie ma problemów z zachowaniem się na katechezie. Rozwiązuje samodzielnie proste zadania. Modli się, popełnia błędy w treści ich formuł.
- **Aktywność** – uczeń zgłasza się na lekcjach, ale w jego wypowiedziach pojawiają się błędy. Podczas lekcji przy wykonywaniu ćwiczeń potrzebuje pomocy katechety.
- **Pilność i sumienność** – uczeń odrabia prace domowe, lecz potrzebuje pomocy innej osoby. Popełnia błędy. Posiada na lekcjach zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń i podręcznik. Zadania na lekcjach próbuje wykonywać samodzielnie

Ocena DOPUSZCZAJĄCA

- **Wiedza** – uczeń własnymi słowami próbuje tłumaczyć podstawowe pojęcia poznane podczas katechezy.
- **Umiejętności** – uczeń poprawnie wykonuje znak krzyża świętego. Proste zadania rozwiązuje przy pomocy katechety. Odróżnia dobro od zła. Przyjmuje postawę modlitwy. Szanuje symbole religijne. Uczeń nie modli się samodzielnie. Modli się z grupą. Próbuje śpiewać z innymi poznane podczas katechezy pieśni i piosenki religijne. Ma kłopoty z przestrzeganiem określonych na lekcji zasad .
- **Aktywność** – uczeń nie zgłasza się. Czasami odpowiada na pytania zadawane przez katechetę.
- **Pilność i sumienność** – uczeń rzadko odrabia prace domowe. Rzadko posiada na lekcji zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń, podręcznik. Zadania w zeszycie ćwiczeń wykonuje na lekcji przy pomocy katechety.

Ocena NIEDOSTATECZNA

- Uczeń nie opanował wymagań w zakresie oceny dopuszczającej.

Podstawy prawne:

Konferencja Episkopatu Polski, Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce, Wydawnictwo WAM, Kraków 2001.

Konferencja Episkopatu Polski, Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce. Nowe wydanie, Wydawnictwo WAM, Kraków 2010.

Konferencja Episkopatu Polski, Program nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach, Wydawnictwo WAM, Kraków 2010.

Komisja Wychowania Katolickiego, Zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych z religii rzymsko-katolickiej w szkołach – www.katecheza.episkopat.pl

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie organizacji nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z 1992 r. Nr 36, poz. 155 z póź. zm.).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 sierpnia 2007 r. w sprawie warunków oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. z 2007 r., Nr 83, poz. 562 z póź. zm.).

Rozporządzenie MEN z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r., poz. 977).

Literatura:

Bee H., Psychologia rozwojowa, Zysk S-ka Wydawnictwo, Poznań 2004.

Coles R., Inteligencja moralna dzieci, Rebis, Poznań 2004.

Freese H-L., Nasze dzieci są filozofami. Jak rozmawiać z dziećmi o poważnych sprawach, Wydawnictwo WAM, Kraków 2008.

Jadczyk – Nowacka M., Rodzice w szkole? Kłopot czy pomoc?, WSiP, Warszawa 2007.

Kajzer M., Punktowy system oceniania w katechezie. Zasady budowania, Księgarnia i Drukarnia Świętego Wojciecha, Poznań 2000.

Niemierko B., Kształcenie szkolne. Podręcznik skutecznej dydaktyki, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2007.

Opracowała: Bożena Osik – nauczyciel konsultant religii w W-M ODN w Olsztynie.